

UNIVERSITETI I PRISHTINËS “HASAN PRISHTINA”

FAKULTETI I BUJQËSISË DHE VETERINARISË

MASTER – SHKENCA E USHQIMIT

PUNIM I DIPLOMËS MASTER

“Identifikimi i nivelit të humbjes së ushqimit te ekonomitë familjare në Kosovë”

Mentor:

Prof. Dr. Hysen Bytyçi

Kandidatja:

Leartha Sylaj

Prishtinë, 2022

ABSTRAKT

Shkalla e paprecedentë e mbetjeve ushqimore në zixhirët global të furnizimit me ushqim po tërheq vëmendjen në rritje për shkak të ndikimeve të saj mjedisore, sociale dhe ekonomike.

Mbetjet e ushqimit i referohen ushqimit që plotëson zinxhirin e furnizimit ushqimor deri në një produkt përfundimtar me cilësi të mirë dhe të përshtatshme për konsum por gjithsesi nuk konsumohet sepse hedhet, ndërsa mbetjet e gjeneruara në nivel familjar përfaqësojnë një nga komponentet më kryesore të të gjithë mbetjeve ushqimore.

Qëllimi kryesor i këtij hulumtimi është që të detektohet niveli i mbetjeve ushqimore të nivelit familjar në Kosovë. Hulumtimi është realizuar në 7 regjionet e Kosovës dhe mbledhja e të dhënave është realizuar ndërmjet administrimit të pyetësorit, ku madhësia e mostrës përbëhet nga 271 të anketuar. Të dhënat janë marrë dhe përpunuar me programet softuerike Excel dhe SPSS.

Rezultatet e studimit zbulojnë se niveli i ushqimit i cili hedhet nga ekonomitë familjare në Kosovë është ndërmjet **500g** deri në **1kg**, brenda javës. Në mes nivelit të edukimit dhe qëndrimit mbi mbetjet e ushqimit vërejmë një lidhje statistikisht signifikante ($P > 0.05$), e cila na lë të kuptojmë se rritjen e nivelit të edukimit ndryshon edhe qëndrimi rreth hedhjes së ushqimit. Ndërsa në anën tjetër vendbanimi ndikon në hedhjen e ushqimit ($P < 0.05$), ku konsumatorët e zonës urbane priren të hedhin më shumë ushqim.

Për më tepër rezultatet e analizës bëjnë të mundur identifikimin e faktorëve specifik që dërgojnë deri tek mbetjet ushqimore ku **sasia e tepërt e gatuar** dhe **porcionet e mëdha të ushqimit** ishin arsyet më të shpeshta se pse gjeneroheshin mbetjet në familjet e tyre.

Ndërsa nga analiza e studimit tonë ne mund të shohim se të anketuarit janë angazhuar në praktikat të cilat i zvogëlojnë mbetjet ushqimore në familjet e tyre dhe rezultatet e dhëna janë premtuese pasiqë aplikimi i këtyre praktikave shihet si një strategji e mirë për të zvogëluar ose asgjësuar mbetjet në ekonomitë familjare.

Fjalët kyçe: *ushqim, hedhje, mbetjet, ekonomitë familjare...*

ABSTRACT

The unprecedented rate of food waste in global food supply chains is increasing attention due to its environmental, social and economic impacts.

Food waste refers to food that completes the food supply chain to a final product of good quality and suitable for consumption but still not consumed because it is thrown away, while the waste generated at the household level represents one of the most important components of all food waste.

The main purpose of this research is to detect the level of household food waste in Kosovo. The research was conducted in 7 regions of Kosovo and data collection was made between the administration of the questionnaire, where the sample size consists of 271 respondents. The data was obtained and processed with Excel and SPSS software programs.

The results of the study reveal that the level of food thrown by the household in Kosovo is around **500g** to **1kg** within a week. Between the level of education and the attitude towards food waste we notice a statistically significant relationship ($P > 0.05$), which suggests that increasing the level of education also changes the attitude about food disposal. While on the other hand the settlement affects the dumping of food ($P < 0.05$), where consumers of the urban area tend to throw more food.

Furthermore the results of the analysis make it possible to identify the specific factors that lead to food waste where **excessive amount of cooked food** and **large portions of food** were the most common reasons why waste was generated in their households.

While from the analysis of our study we can see that respondents are engaged in practices which reduce food waste in their households and the results given are promising as the application of these practices is seen as a good strategy to reduce or eliminate waste in households.

Keywords: *food, food waste, waste, households.*